ធាតុចូលបឋមពីអង្គការសង្គមស៊ីវិល លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាល (ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៣)

ថ្ងៃទី១៦ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៤

១- សេចក្តីផ្តើម៖

ក្រោយពីទទួលបានលិខិតស្នើធាតុចូលពីអង្គការសង្គមស៊ីវិល របស់ក្រសួងដែនដី នគរូនីយកម្ម និងសំណង់ កាលពីចុងខែមករា ឆ្នាំ២០២៤ អង្គការវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា បានដឹកនាំដំណើរការសម្របសម្រួលការប្រមូលធាតុចូលលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាល (ខ្លឹមសារសេចក្តីព្រាង ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៣) ជាមួយសមាជិក អង្គការដៃគូ និងតំណាងសហគមន៍ជាបន្តបន្ទាប់។ ការប្រមែប្រមូលធាតុចូល ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមទម្រង់ផ្សេងៗដូចជា ការពិភាក្សាក្រុមតូចៗ ការពិនិត្យលើឯកសារផ្សេងៗ ជាពិសេសបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយផ្សេងៗ និងតាមរយៈកិច្ចប្រជុំពិភាក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ដោយផ្ទាល់ និងពីចម្ងាយ ក៏ដូចជាការដាក់ទម្រង់ទទួលមតិយោបល់តាមអនឡាញជាដើម។ ដំណើរការនៃការផ្តល់ និងទទួលធាតុចូលទាំងនេះ មានការចូលរួមពីសមាជិក អង្គការវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា ក្រុមការងារបច្ចេកទេស អង្គការដៃគូថ្នាក់ជាតិ បណ្តាញអង្គការសម្របសម្រួលអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ សហគមន៍នៅតាមមូលដ្ឋាន តំណាងក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច និងអ្នកពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនទៀត។ ក្នុងដំណើរការទាំងនេះដែរ ក៏មានកិច្ចសហការក្នុងភាពជាដៃគូ និងមានការចូលរួមពីតំណាងក្រសួងដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ផ្តល់ឱកាសចែករំលែក និងបំភ្លឺខ្លឹមសារច្បាប់ និងបញ្ហាផ្សេងៗ ក្នុងសិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់ កាលពីថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៤ កន្លងមកនេះ **ដែលមានអ្នកចូលរួមសរុប ១១០ នាក់ ស្ត្រី ២៨ នាក់ មកពី ៧៣ អង្គការ/ស្ថាប័ននៅទូទាំងប្រទេស** (ចូលរួមផ្ទាល់ចំនួន៥៦នាក់ ស្ត្រី ១៨នាក់ មកពី ៤០ អង្គការ/ស្ថាប័ន និងអ្នកចូលរួម តាមប្រព័ន្ធនិម្មិតចំនួន៥៤នាក់ ស្ត្រី ១០នាក់ មកពី ៥០ អង្គការ/ស្ថាប័ន)។

ជារួមខ្លឹមសារធាតុចូលទាំងនេះបានធ្វើឡើង ជាខ្លឹមសារបន្ថែម ការស្នើលុប/ដកចេញ ឬការកែប្រែ ស្របតាមសំណើ/សំណូមពរ និងមតិយោបល់ ព្រមទាំងមានខ្លឹមសារពន្យល់បន្ថែមលើសេចក្តីស្នើសុំទាំងនោះ។ ក្នុងនោះមានគំនិតស្នើឡើងជារួម និងជាក់លាក់ស្របតាមមាតិកា ជំពូក និងមាត្រា ដែលមានក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ព្រមទាំងគំនិតយោបល់ក្នុងការចូលរួមទប់ស្កាត់ និងដោះស្រាយបញ្ហា សម្រាប់ជាការពិចារណាដាក់បញ្ចូល ក្នុងខ្លឹមសារច្បាប់ឲ្យបានកាន់តែប្រសើរ ការអនុវត្តបាន និងមានប្រសិទ្ធភាព។ **ជាសរុបរួមមាន ធាតុចូលជាក់លាក់ចំនួន៨ជំពូក និងប្រមាណ ២៥ មាត្រា។ យោបល់ និងសំណើផ្សេងៗលើបញ្ហាជាក់លាក់ចំនួន២ ដែលមាន៥ចំនុច និង យោបល់ និងសំណើផ្សេងៗចំនួន៨ ចំនុច ព្រមទាំងការលើកពីបញ្ហានិងការវិវត្តន៍ចំបងៗពាក់ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ ដីធ្លីចំនួន៥។**

ដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិគឺជាអាយុជីវិតរបស់រដ្ឋ និងប្រជាពលរដ្ឋ។ សង្គមស៊ីវិលសូមកត់សំគាល់ និងសាទរចំពោះវឌ្ឍនភាពនៃការគ្រប់គ្រងដីនិងអចលនទ្រព្យជាច្រើនដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ជាពិសេសក្រសួងដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់បានខិតខំកន្លងមក។ ឆ្លងតាមបទពិសោធន៍ និងរឿងរ៉ាវកន្លងមក មានបញ្ហាជាច្រើន ដែលបានកើតឡើង និងជួបប្រទះជាក់ស្តែង ដូច្នេះហើយយើងខ្ញុំជាសង្គមស៊ីវិលសង្ឃឹមថា ការផ្តល់ធាតុចូលទាំងនេះនឹងជួយពង្រឹងខ្លឹមសារនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មីនេះ ព្រមទាំងអាច

ចូលរួមទប់ស្កាត់ និងដោះស្រាយបញ្ហាបានកាន់តែប្រសើរ។ ជាពិសេស សូមស្នើជារួម មេត្តាជួយគិតគួរបន្ថែម ក្នុងខ្លឹមសារច្បាប់ លើការចូលរួមទប់ស្កាត់ និងបញ្ហាវិវត្តន៍សំខាន់ៗមួយចំនួនទៀតរួមមាន៖

- ការផ្ទេរស្ថានភាពនៃការប្រើប្រាស់ដីធ្លី (ឧទាហរណ៍ពីដីរដ្ឋ ទៅជាដីឯកជន ការផ្ទេរប្រភេទដីពីកសិកម្ម ទៅដីលំនៅដ្ឋាន ជាដើម)
- ការដោះស្រាយលើបញ្ហាដីធ្លី ជាពិសេសយន្តការដោះស្រាយ និងការផ្តល់សំណង
- ការប្រើប្រាស់ដីសម្ភហភាព និងដីសហគមន៍
- ការកសាងសំណង់ប្រភេទបុរី និងនគរូបនីយកម្ម
- ការកំណត់ដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ជាពិសេសដីប្រឡាយ ផ្លូវទឹកផ្សេងៗ ពុំទាន់មានភាពច្បាស់លាស់ ដែលនាំឲ្យមានការទន្ទ្រានតាមរូបភាពផ្សេងៗ
- ផែនការប្រើប្រាស់ដី និងទិន្នន័យដីព្រមទាំងប្រព័ន្ធព័ត៌មានផ្សព្វផ្សាយអំពីដី និងផែនការប្រើប្រាស់ដីនៅទាំងមកម្រិតថ្នាក់ជាតិ និងក្រោមជាតិ
- គិតគូរពីយន្តការរដ្ឋបាល និងគ្រប់គ្រងកិច្ចការដី និងអចលនទ្រព្យ ដែលមានប្រសិទ្ធភាព ចំណេញពេលវេលា ចំណាយថវិកាតិច និងភាពដែលអាចជឿទុកចិត្តដ៏រឹងមាំបាន និងសុវត្ថិភាព។

២- តារាងធាតុចូលតាមជំពូក និងមាត្រា៖

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
	មាតិកាទី១ **ជំពូកទី៣៖**	**គោលការណ៍**		
1.	មាត្រា៥		ស្នើបន្ថែមចំនុចលើគោលការណ៍ស្តីពី៖ - អភិរក្សតំបន់វប្បធម៌និងបេតិកភណ្ឌ ជនជាតិដើមភាគតិច - គោរពសិទ្ធិមនុស្ស និង សិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច	- តំបន់ទាំងនេះ ជាតំបន់វប្បធម៌ពិសេស ជាតំបន់ស្នូលនិងសម្បូរធនធានកម្រផ្សេងៗ ដែលគួរត្រូវបានការពារជាតំបន់អភិរក្សវប្បធម៌ និងបេតិកភណ្ឌ ជនជាតិដើមភាគតិច

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
				- លើកកម្ពស់ឆន្ទៈច្បាប់ក្នុងការគោរព សិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេស សិទ្ធិជនជាតិ ដើមភាគតិច
	មាតិកាទី២ ជំពូកទី១៖	**គោលការណ៍ទូទៅនៃកម្មសិទ្ធិនិងសិទ្ធិផ្សេងទៀតលើអចលនវត្ថុ**		
2.	មាត្រា១៨ (ទំ.៦)	ចំណងជើងនៃមាត្រា៖ ការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី	ស្នើប្តូរមកដាក់៖ ការអនុវត្តក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី	
3.	មាត្រា១៩ (ទំ.៦)		មាត្រានេះជះឥទ្ធិពលលើបដិបញ្ញត្តិ។ សូមធ្វើការពិចារណាល្អិតល្អន់ តើគួរតែធ្វើការលុបចោលនូវបដិបញ្ញត្តិនេះ។ បដិបញ្ញត្តិនេះ វាអាចមានបញ្ហាច្បាប់ជាមួយនឹង មាត្រា១៩៨ នៃច្បាប់ភូមិបាលថ្មីនេះ។	មាត្រានេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដែលជះឥទ្ធិពលនៃបដិបញ្ញត្តិ ដូច្នេះហើយសូមពិនិត្យឡើងវិញពីបដិបញ្ញត្តិ នៃច្បាប់ ដែលអាចរងផលប៉ះពាល់ និងបង្កបញ្ហាផ្សេងៗ។
	ជំពូកទី២៖	**កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ**		
4.	មាត្រា២៤ (ទំ.៨)		- រដ្ឋគួរតែកំណត់ជាក់លាក់ ពីនិយមន័យ នៃសម្បត្តិធម្មជាតិ និងកំណត់នូវ លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានកំណត់ដូចជាផ្ទៃនៃបឹង ឬទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។ - រដ្ឋត្រូវកំណត់និយាមកាច្បាស់លាស់ ពីទំហំ និងគម្លាតនៃចំណីទន្លេ បឹង ស្ទឹងជាដើមដោយមានការចូលរួមពីសហគមន៍មូលដ្ឋាន។	

លរ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
5.	មាត្រា២៥	កថាខណ្ឌទី១	ក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នេះបានលើកឡើងតែពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ពុំអាចលក់ ដូរ ប្រទានកម្ម អច្ច័យទានជាដើម តែទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ពុំបានលើកឡើងនៅក្នុងមាត្រានេះឡើយ។ - ស្នើឱ្យថែងពីដីឯកជនរបស់រដ្ឋនៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលថ្មីនេះ ដូចក្នុងមាត្រា ១៧ នៃច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ ២០០១ និងកំណត់ផ្ទុយពីដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ គឺដីឯកជនរបស់របស់រដ្ឋ អាចជាកម្មវត្ថុ នៃការលក់ ការដូរ ប្រទានកម្ម អច្ច័យទាន ប្រាតិភោគ សម្បទានដី ការរឹបអូស ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នបាន។	ស្នើឱ្យមានការកំណត់ពីប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ តើប្រទានកម្មនេះស្ថិតក្នុងអត្ថន័យបែបណា? ស្ថិតក្នុងរូបភាពបែបណាខ្លះ? ហើយត្រូវកំណត់ពីច្បាប់ពាក់ព័ន្ធដែលអាចយកមកប្រើក្នុងករណីប្រទានកម្មទ្រព្យរដ្ឋនេះ។ គួរមាននីតិវិធីប្រកបដោយអភិបាលកិច្ច តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពអំពីការដោះដូរ ឬលក់ដីឯកជនរបស់រដ្ឋ។ និងជាពិសេសមានការចូលរួមពិភាក្សាដេញដោលពីភាគីនីតិប្បញ្ញតិ និងប្រជាសហគមន៍ដែលពាក់ព័ន្ធ មុននឹងសម្រេចប្រើប្រាស់ ជាពិសេសការលក់ និងដូរដីឯកជនរបស់រដ្ឋ។
	មាត្រា២៥	កថាខណ្ឌទី៣	- ការប្រើប្រាស់ពាក្យ **មិនទៀង** គួរមានកំណត់រយៈពេលអតិបរមានៃការប្រើប្រាស់ឲ្យបានសមស្រប - វិសាលភាពនៃការបំពេញកាតព្វកិច្ចពន្ធ ដែលអាចប៉ះពាល់ ឧទាហរណ៍ ដីព្រៃ សហគមន៍ ឬដីរបស់រដ្ឋដែលប្រជាពលរដ្ឋកំពុងរស់នៅជាដើម។	ដោយសារមានករណីខ្លះប្រជាពលរដ្ឋបានរស់នៅ និងប្រើប្រាស់លើដីឯកជនរបស់រដ្ឋច្រើនជាង១០ឆ្នាំ។
	មាត្រា២៥	កថាខណ្ឌទី៤	- ខ្លឹមសារចុងក្រោយពីវិសាលភាពតំបន់ បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌គួរមានលក្ខណៈជាក់លាក់	- តំបន់ដែលកជាកម្មវត្ថុនៃការជួល គួរកំណត់ទំហំជាក់លាក់ ក្នុងការគ្រប់ដោយឯកជន ដើម្បីទុកឱកាសឱ្យសារណជនអាចប្រើប្រាស់ជាសារណៈ ឧទាហរណ៍តំបន់ភ្នំបូកគោជាដើម។

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
				- ការគិតគូរលើតំបន់បរិស្ថានធម្មជាតិ ដូចជាករណីភ្នំតាម៉ៅជាដើម
6.	មាត្រា២៧		មិនបានបញ្ជាក់អំពី ការទទួលបាន កម្មសិទ្ធិ គួរបញ្ជាក់ឆ្នាំឲ្យបានច្បាស់លាស់ ក្នុងការកំណត់ប្រភេទព្រទ្យ សម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ។ រយៈពេល ការតាំងទីលំនៅ គួរកំណត់ឆ្នាំដែលជាក់លាក់ដូចច្បាប់ភូមិបាលមុន (មុនខែសីហា ឆ្នាំ២០០១)	
7.	មាត្រា៣០ (ទំ.១១)	កថាខណ្ឌទី១	- សូមចែងឱ្យបានច្បាស់ពីការចេញប័ណ្ណ ដោយបានប្រព្រឹតរំលោភបំពាន	ករណីនេះអាចពាក់ព័ន្ធការទទួលខុសត្រូវរបស់មន្ត្រីបំពេញកិច្ច ក្នុងការចេញប័ណ្ណ និងត្រូវមានវិធានការរដ្ឋបាល ព្រមទាំងគិតគូរពីសំណងដល់បុគ្គលដែលរងគ្រោះពីការចេញប័ណ្ណប្រភេទនេះ។
	មាត្រា៣០ (ទំ.១១)	កថាខណ្ឌទី៣	- ការកម្រិតទោសគួរតែកំណត់ពាក់ព័ន្ធ ដំណើរការជូនដំណឹង ឧទាហរណ៍ ក្រោយការជូនដំណឹង ពីការអភិវឌ្ឍទើបមានទោស (ការជូនដំណឹង ត្រូវមានការប្រកាសជាសាធារណៈ) - ការកម្រិតទោសត្រូវកំណត់ ឱ្យច្បាស់ថាជាទោស រដ្ឋប្បវេណី ឬទោសព្រហ្មទណ្ឌ - ស្នើឲ្យមានទោសទណ្ឌជាក់លាក់ក្នុងការអនុវត្តលើជនល្មើស តើគួតែពិចារណាទៅលើ នីតិបុគ្គលដែលមានការ ឃុបឃិតជាមួយជនល្មើស	ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈឲ្យបានទូលំទូលាយ និងដោយតម្លាភាព ជួយលើកកម្ពស់ទំនុកចិត្ត ការចូលរួម និងការអនុវត្តកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
			តើត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនីតិវិធីនៃការអនុវត្តកម្រិតណា	
	មាត្រា៣០ (ទំ.១១)	កថាខណ្ឌទី៤	គួរពង្រីកវិសាលភាពនៃសមត្ថកិច្ចឲ្យបានខ្ពស់ បន្តិចក្នុងការផ្តល់សិទ្ធិបណ្តេញជនល្មើស ឧទាហរណ៍ អាចជា តុលាការ	ត្រឹមអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចថ្នាក់ក្រោមដូចជា អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន អាច មានលក្ខណៈ ផុយស្រួយ និងងាយចាប់បង្ខំពេក និងអាចបង្ករភាពចលាចលក្នុងសង្គម។
	ជំពូកទី៣៖	**កម្មសិទ្ធិសមូហភាព**		
8.	មាត្រា៣៤		ការប្រើប្រាស់ពាក្យ ក្នុងជំពូក/មាត្រានេះ **ដីបញ្ញើសព** ចំណែកនៅមាត្រា ១៤៦ ប្រើពាក្យ **ដីកប់សព**។ តើគួប្រើពាក្យដូចគ្នា? ឬផ្សេងគ្នា ដែលបង្កប់ខ្លឹមសារផ្សេងគ្នា?	
9.	មាត្រា៣៦	កថាខណ្ឌចុងក្រោយ	ស្នើបន្ថែមក្នុងកថាខណ្ឌចុងក្រោយ៖ ការបង្កើតយន្តការថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីគាំទ្រ ការពារអចលនវត្ថុ រួមទាំង នីតិវិធី និងការទទួលស្គាល់ នីតិវិធី ចុះបញ្ជីដីសមូហភាពរបស់សហគមន៍ (វិធានការ ការពារបណ្តោះអាសន្ន)។	កន្លងមកមានកង្វះខាតសេវាសាធារណៈ ថវិការដ្ឋ និងការជួយគាំទ្រ និងជួយសម្រួល ដល់ដំណើរការគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ របស់ សហគមន៍។ ដូច្នេះ យន្តការនេះ នឹងជួយ ពន្លឿន និងធ្វើឱ្យមានការការពារដី សិទ្ធិ សហគមន៍ មិនឱ្យមានការលក់ដូរ ឬទន្ទ្រាន ពីអ្នកខាងក្រៅ ជាពិសេសធ្វើឱ្យសហគមន៍ មានសាមគ្គីភាព ហើយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន បាន គ្រប់គ្រង និងគាំទ្រសហគមន៍ក្នុងការការពារ ធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងតំបន់សហគមន៍។

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
10.	មាត្រា៣៧		ស្នើដាក់មកវិញអំពីនិយមន័យជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានក្នុងច្បាប់បច្ចុប្បន្នក្នុងមាត្រាទី២៣៖ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច គឺជាក្រុមមនុស្ស ដែលរស់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលសមាជិកទាំងអស់ បង្ហាញនូវការឯកភាព នៃជាតិពន្ធុ សង្គមវប្បធម៌ និងសេដ្ឋ កិច្ចប្រតិបត្តិ របៀបរស់នៅតាមប្រពៃណីនិងដាំដុះលើដី ដែលខ្លួន កាន់កាប់ទៅតាមក្បួនខ្នាត ទំនៀមទំលាប់នៃការប្រើប្រាស់ជាសមូហភាព។	- មាត្រា២៣ ក្នុងច្បាប់បច្ចុប្បន្ន មានខ្លឹមសារជាក់លាក់ជាង ដែលងាយស្រួលក្នុងការកំណត់ ភាពជាសមាជិករបស់ជនជាតិដើមភាគតិច។ -ការកំណត់ខ្លឹមសារជនជាតិដើមភាគតិច គួរពាក់ព័ន្ធក្រុមអ្នកដែលគ្រប់គ្រងលើដី និងព្រៃយូលង់ណាស់មកហើយ។
11.	មាត្រា៣៨ (ទំ.១៣)		ស្នើសរសេរបន្ថែម ដីសហគមន៍ ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានដីចំនួន ប្រាំប្រភេទ គឺ៖ ដីលំនៅឋាន ដីកសិកម្ម ដីបម្រុង ដីកប់សព និងដីព្រៃអារក្ស។	សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចមានដីចំនួន ប្រាំប្រភេទ ប៉ុន្តែនៅក្នុងមាត្រា៣៨ ឃើញតែដីលំនៅឋាន ដីកសិកម្ម និងដីបម្រុង ដោយពុំឃើញសរសេរអំពីដីកប់សព និងដីព្រៃអារក្ស
	មាត្រា៣៨	កថាខណ្ឌទី២៖	កថាខណ្ឌទី២៖ ស្នើបន្ថែម ...និង គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋថ្នាក់ខេត្ត/ក្រុង។	
	មាត្រា៣៨	កថាខណ្ឌទី៣៖	គួរបញ្ចូលដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋផ្សេងទៀត ដែលសហគមន៍កំពុងប្រើប្រាស់តាម បែបប្រពៃណី សម្រាប់ អនុផលព្រៃឈើ និងកន្លែងប្រើប្រាស់ទឹក ជាសមាសធាតុ នៃដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច	- ធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ - ធានានិងជួយការពារដីរដ្ឋ និងធនធានធម្មជាតិ ដោយសហគមន៍ នឹងមានភាពជាម្ចាស់ ហើយនិងជួយថែរក្សាធនធាន

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
				ធម្មជាតិ យោងតាមបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់សហគមន៍។
12.	មាត្រា៣៩	កថាខណ្ឌទី១	ស្នើបន្ថែម៖ គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងដីរដ្ឋត្រូវបន្តត្រួតពិនិត្យតាមដាន និងការពារ នៅពេលមានការបំពានទាំងក្នុង និងខាងក្រៅ។	
13.	មាត្រា៤០	កថាខណ្ឌទី១	ស្នើលុបខ្លឹមសារចុងក្រោយ ដែលលើកឡើងពាក់ព័ន្ធបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា។ ឬមានការកំណត់ឲ្យច្បាស់លាស់ សម្រាប់បទដ្ឋានគតិយុត្តណាដែលមាន ទំនាក់ទំនងសកម្មជាមួយខ្លឹមសារក្នុងកថាខណ្ឌ នេះ។	
	មាត្រា៤០		ស្នើបន្ថែមចំពោះការសុំចូលជាសមាជិកសហគមន៍ដីដែលជាកម្មសិទ្ធិឯកជនរបស់ ខ្លួនដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិសាស្រ្តជាប់តំបន់សហគមន៍ត្រូវដាក់បញ្ចូលជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព	ជៀសវាងមានការភ័ណ្ឌច្រឡំ ករណីសមាជិកថ្មីមានដីឯកជន នៅឯឃុំ ឬស្រុកផ្សេង ហើយត្រូវបានទៀមទាឱ្យ ដាក់ដីនោះបញ្ចូលជាដីសមូហភាព។
14.	មាត្រា៤១	កថាខណ្ឌទី១	ស្នើបន្ថែមពាក្យ៖ អាជ្ញាធរ -គ្មានបុគ្គល **និងអាជ្ញាធរ** ណាមួយ ក្រៅពីសមាជិកសហគមន៍ អាចទទួលបានសិទ្ធិលើ អចលនវត្ថុរបស់សហគមន៍ ជនជាតិដើមភាគតិចបានឡើយ។	ការបន្ថែមពាក្យអាជ្ញាធរនេះ គឺផ្អែកលើច្បាប់បច្ចុប្បន្ន ដែលមានស្រាប់នៅក្នុងមាត្រា២៨
	ជំពូក៥	**សម្បទានដី**		
15.		សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច	ស្នើសុំគិតគូរមតិយោបល់ដែលលើកឡើងដើម្បីដាក់	- ស្នើសូមឲ្យខ្លឹមសារបន្ថែមទៅលើនិយមន័យដីសម្បទាន

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
	មាត្រា៥៩-៧៣ (ពាក់ព័ន្ធសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច)		បញ្ចូលក្នុងខ្លឹមសារនៃមាត្រា ក្នុងជំពូកនេះ និងបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ៖ - ការកំណត់អត្តសញ្ញាណដី មុនការសម្រេចផ្ដល់ដី សម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងសម្បទានដីសង្គមកិច្ច គួរផ្ដល់ព័ត៌មានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋពិសេស សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ព្រមទាំង ផ្ដល់ឱកាស ឱ្យពួកគាត់ចូលរួមពិគ្រោះយោបល់ឱ្យបានពេញលេញ និងយកមតិយោបល់ទៅពិចារណា ដើម្បីធ្វើការសម្រេចចិត្ត។	- ធ្វើការសិក្សាលើផលប៉ះពាល់ និងពិគ្រោះយោបល់គ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមកម្រិតអតិបរមា - ពិចារណាលើលទ្ធភាពដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចដល់សហគមន៍ដើម្បីពួកគាត់មានលទ្ធផលក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចតាមគំរូរបស់ពួកគាត់ ដែលចូលរួមធានានូវនិរន្តរភាពសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងបរិស្ថាន។
			- ការសម្រេចចិត្តផ្ដល់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចគួរពិភាក្សា និង មានការបោះឆ្នោតផ្ដល់សេចក្ដីទុកចិត្តដោយរដ្ឋសភា។	អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធចូលរួមលើការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម ត្រូវស្ដាប់មតិភាគច្រើន បើប៉ះពាល់ខ្លាំងមិនអាចអនុវត្តបានឡើយ
			- ដោយផ្អែកលើបូរណភាពទឹកដី ការផ្ដល់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច នៅជាប់ព្រំដែនមិនត្រូវផ្ដល់ជូនជាតិសាសន៍ដែលស្ថិតនៅព្រំប្រទល់ដែនជាប់គ្នា និងមិនគួរលើសពីរយៈពេល ៣០ឆ្នាំ។	
			- អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច គួរផ្ដល់ព័ត៌មាន បច្ចុប្បន្នភាព ដល់សាធារណៈជន ឱ្យបានដឹងអំពីវឌ្ឍនភាព បញ្ហាប្រឈម និងដំណោះស្រាយនានា រវាងអាជ្ញាធររដ្ឋ និងសម្បទាននិកនោះ។ គួរអនុញ្ញាតឱ្យ អង្គការសង្គមស៊ីវិលបាន ចូលរួមនៅក្នុង	

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
			កិច្ចប្រជុំនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងការត្រួតពិនិត្យ ការអនុវត្តការងាររបស់សម្បទានិក។	
			-គួរមានអនុក្រឹត្យស្តីអំពីការអនុវត្តសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងតម្រូវឱ្យ សម្បទានិក ផ្តល់សំណងការខូចខាត នានា ដូចជាការខូចខាតធនធានធម្មជាតិជាដើម ក្នុងករណីសម្បទានិក ពុំបានអនុវត្តនឹងត្រូវផ្តល់ដីសម្បទាន សេដ្ឋកិច្ចមករដ្ឋវិញ ដើម្បីធ្វើការជួលបន្ត ឬប្រើប្រាស់ ដើម្បីប្រយោជន៍សាធារណៈ។	
	មាតិកាទី៣ **ជំពូកទី១៖**	**វិធាននៃដី**		
16.	មាត្រា៧៦ (ទំ.២៣)	កថាខណ្ឌទី១	- ត្រូវមានកំណត់និយមន័យពីសិទ្ធិបុព្វក្រៃនេះ ហើយរដ្ឋចាំបាច់ ត្រូវមាន ការផ្សព្វផ្សាយជាមុនអំពីគម្រោង ឬ តំបន់អភិវឌ្ឍជាក់លាក់។ រដ្ឋគួរតែមានចែងជាក់លាក់ពីតួនាទី និងកាតព្វកិច្ច របស់រដ្ឋចៀសវាង ការរំលោភសិទ្ធិ និងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ ដល់សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ។ - រដ្ឋត្រូវផ្តល់ពេលវេលាសមស្រប និងគ្រប់គ្រាន់ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋពីតំបន់អភិវឌ្ឍ។	

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
	មាតិកាទី៤ **ជំពូកទី១**	**ផ្នែកទី៥៖ គណៈកម្មការសុរិយោដី**		
17.	មាត្រា១០៦ និង ១០៧		គណៈកម្មការសុរិយោដីដោះស្រាយវិវាទដីដែលពុំមានប្លង់កម្មសិទ្ធិ	
18.	មាត្រា១០៩	**កថាខណ្ឌទី១៖** ក្នុងករណីមានបណ្តឹងទាមទារសិទ្ធិលើដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ឬនីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត គណៈកម្មការសុរិយោដីត្រូវបដិសេធ សិទ្ធិកាន់កាប់ដីនោះ។ **កថាខណ្ឌទី២៖** ក្នុងករណីភាគីម្ខាងជារដ្ឋ ឬនីតិ បុគ្គលសាធារណៈ ដទៃទៀត គណៈកម្មការសុរិយោដី ត្រូវសម្រេចទទួលស្គាល់ជាកម្មសិទ្ធិ របស់រដ្ឋ ឬនីតិបុគ្គលសាធារណៈ។	- មុននឹងគណៈកម្មការសុរិយោដីធ្វើការបដិសេធនូវសិទ្ធិទាមទារសិទ្ធិលើដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ គណៈកម្មការសុរិយោដី ត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេតឱ្យបានច្បាស់លាស់ថាដីនោះជាដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ឬជាដីឯកជនរបស់រដ្ឋ។ - ភាគីនៃអ្នកស៊ើបអង្កេតអាចត្រូវមាន សមាសភាពក្រៅពីភាគីរដ្ឋ។	
	ជំពូកទី២៖	**ការចុះបញ្ជីដីធ្លីលើកដំបូង**		
19.	មាត្រា១២០ (ទំ.៣៦)	កថាខណ្ឌទី៣	ស្នើបន្ថែមខ្លឹមសារ៖ ការចុះបញ្ជី និងចេញវិញ្ញាបនបត្រ សម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ទៅឱ្យបុគ្គលក្រៅពីភោគី ត្រូវបានហាមឃាត់ និងត្រូវវផ្តន្ទាទោស ចំពោះអ្នកដែលចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ។	

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
20.	មាត្រា១៨៥	កថាខណ្ឌទី១	បន្ថែមខ្លឹមសារពីអនុក្រឹត្យ ៨៣ ដែលលើកឡើងពីក្បាលដីស្នើសុំចុះបញ្ជីស្ថិតក្នុងវិសាលភាពនៃតំបន់ភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាលផ្សេងគ្នា ដែលជាប់គ្នាជាមួយតំបន់ភូមិសាស្ត្រសហគមន៍	- ខ្លឹមសារមានស្រាប់ក្នុងអនុក្រឹត្យលេខ ៨៣ ដែលជាខ្លឹមសារសំខាន់ គួរដាក់បញ្ចូល - ធានាសុខមាលភាពសង្គម ប្រពៃណី និងទំនៀមទំលាប់ - ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងរបស់អាជ្ញាធរក្នុងតំបន់
21.	មាត្រា១៨៦		ទំហំដីបម្រុងទុកសម្រាប់ប្តូរវេនដំណាំ គួរផ្តល់ជូនសហគមន៍ទៅតាមការប្រើប្រាស់ជាក់ស្តែង នាពេលបច្ចុប្បន្ន ហើយបញ្ជាផ្ទៃក្នុង និងលក្ខន្តិកៈ របស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចត្រូវចែងអំពីការរក្សាការពារ និងបង្កើនគម្របព្រៃឈើ នៅក្នុងដីសម្រាប់បម្រុងទុកសម្រាប់ប្តូរវេនដំណាំ។	ដីបម្រុងទុកសម្រាប់ការប្តូរវេនដំណាំបានដើរតួនាទីសំខាន់ ដល់ការបង្កើនគម្របព្រៃឈើ ហើយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនឹងអាចធ្វើជារបង ឬជាអ្នកជួយដល់ក្រសួងបរិស្ថានដែលមានអនុរក្សមានចំនួនកំណត់ ស្របពេលដែលថវិការដ្ឋនៅមានតិចតួចក្នុងការការពារព្រៃឈើ។
	មាត្រា១៨៦	ចំនុចទី២៖ ដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ	- ស្នើបន្ថែមប្រភេទដី ព្រៃសហគមន៍ ឬ សហគមន៍តំបន់ការពារធម្មជាតិ និងសហគមន៍ព្រៃឈើ - គួរមានអនុក្រឹត្យដាច់ដោយឡែក មួយទៀតពាក់ព័ន្ធចំការវិលជុំ និងដីបម្រុងទុកសម្រាប់ការប្តូរវេនដំណាំ ដែលគួរចុះបញ្ជីជូនសហគមន៍ទៅតាមការប្រើប្រាស់ជាក់ស្តែង ដើម្បីឱ្យសហគមន៍ធ្វើជារបងការពារធនធានធម្មជាតិ។	ការផ្តល់ការចុះបញ្ជី និងការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ដើម្បីធានាដល់ការគ្រប់គ្រង ដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ។

ល.រ	មាតិកា ជំពូក មាត្រាក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ)	ខ្លឹមសារក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ (ក្នុងជំពូក មាត្រា កថាខណ្ឌ)	ការស្នើកែប្រែ ឬ/និងសំណូមពរផ្សេងៗ	មតិយោបល់ ឬ/និង ខ្លឹមសារពន្យល់
	មាត្រា១៤៦	កថាខណ្ឌចុងក្រោយ	ស្នើបន្ថែមខ្លឹមសារ ក្នុងអនុក្រឹត្យ អំពីទំហំដីកប់សព ឬដីព្រៃអារក្ស ដែលត្រូវកំណត់ ស្របតាមទំហំ ដែលមានការប្រើប្រាសើជាក់ស្ដែងរបស់សហគមន៍	អាចស្នើដាក់បញ្ចូលនៅពេលមានរៀបចំអនុក្រឹត្យ
22.	មាត្រា១៤៧	កថាខណ្ឌចុងក្រោយ	គួរបន្ថែមខ្លឹមសារដែលបញ្ជាក់ពីការរៀបចំបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងសហគមន៍ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងចាប់តាំងពីដំណាក់កាលមានការចងក្រងជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។	
23.	មាត្រា១៥០ (ទំ.៤៥)		មាត្រានេះគួរតែកំណត់ឱ្យច្បាស់ថារដ្ឋបាលសុរិយោដីកាន់កាប់វិញ្ញាបនបត្រម្ចាស់អចលនវត្ថុក្នុងករណីអ្វី? (ករណីលួច ឬបាត់ ឬពីអ្វី?)	
24.	មាត្រា១៥១ (ទំ.៤៥)		គួរតែបន្ថែមករណីរលុប ឬបាត់វិញ្ញាបនបត្រសម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ដោយប្រការណាមួយ គួរតែអនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់អចលនវត្ថុធ្វើសារជាថ្មីឡើងវិញ។	
	មាតិកាទី៥៖	**ទោសបញ្ញត្តិ**		
25.	មាត្រាទាក់ទងទោសបញ្ញត្តិ		ស្នើសុំយកមាត្រា ២៦៥ នៃច្បាប់បច្ចុប្បន្ន	ខ្លឹមសារល្អ និងអាចជួយជម្រុញក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព

៣- សំណើ និងយោបល់លើបញ្ហាចំបងជាក់លាក់ ដែលស្នើគិតគូរពិចារណាលើខ្លឹមសារសេចក្តីព្រាងច្បាប់៖		
៣.១- ការផ្តល់សំណង	១- សំណងត្រូវផ្តល់ឱ្យដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌។ ដូច្នេះហើយ រដ្ឋគួរតែធ្វើការបង្កើតឱ្យមានគណៈកម្មការឯករាជ្យ ដែលមានគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងនោះ មាន រដ្ឋ អង្គការជាតិ ឬអន្តរជាតិ ជាដើម ដើម្បីចូលរួម ដោយតម្លាភាពក្នុងការវាយតម្លៃកំណត់អំពីសំណង។ ២ - គោលការណ៍នៃការផ្តល់សំណង គួរតែមិនគិតត្រឹមការផ្តល់ជាថវិកាឡើយ គួរតែអាចជាការប្តូរទៅទីតាំងថ្មីដែលមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងចម្ងាយសមស្រប (ឧទាហរណ៍មិនលើសពី៥គីឡូម៉ែត្រ ឬមានការព្រមព្រៀងជាក់ស្តែងពីម្ចាស់ដី) ក្នុងករណីដែលមិនអាចអភិវឌ្ឍនៅនឹងកន្លែង ឬធ្វើការអភិវឌ្ឍនៅនឹងកន្លែង ឬដោះស្រាយតាមគោលនយោបាយដទៃទៀត។ ៣- រដ្ឋគួរបង្កើតយន្តការដោះស្រាយ សំណងដែលមានស្តង់ដាររួមមួយសម្រាប់ជាតិ បើទោះជាគម្រោងនោះជារបស់រដ្ឋ ឬជាគម្រោងឯកជន ដោយសិក្សា ស្រង់ យកបទពិសោធន៍ល្អៗដែលមានស្រាប់ និងបើកឱ្យមានការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈ។	
៣.២- ការធ្វើអនុបយោគដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋមកជាដីឯកជនរបស់រដ្ឋ	១- ស្នើសុំឱ្យការធ្វើអនុបយោគដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ មក ជាដីឯកជនរបស់រដ្ឋ គួរធ្វើឡើងដោយមានការប្រជុំដេញដោលនិងសម្រេចនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរដ្ឋសភា និងធានាយកសិទ្ធិអាស្រ័យផល និងជីវភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋានជាចម្បង។	បើអាចសូមឲ្យមានការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈជាមួយប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅជុំវិញ (អាស្រ័យផល) ដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ
	២- ព័ត៌មាន ឬលទ្ធផល នៃកាធ្វើអនុបយោគដីសាធារណៈ របស់រដ្ឋនៅទីតាំងណាមួយ មកជាដីឯកជនរបស់រដ្ឋ គួរធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈភ្លាមបន្ទាប់ពីការសម្រេចក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យ អនុបយោគពីរាជរដ្ឋាភិបាល។	

៤- យោបល់ សំណូមពរផ្សេងៗ និងសំណួរសម្រាប់ការពិចារណា សម្រាប់ជាធាតុចូលលើខ្លឹមសារ៖

៤.១ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដី គួរតែធ្វើនៅក្នុងនីតិវិធីដែលច្បាប់បានកំណត់ និងងាយស្រួល មានចំណាត់ការលឿន មិនតម្រូវឲ្យមានការរៀបចំក្នុងរយៈពេលដ៏យូរ ។

៤.២ អភិបាលកិច្ចរបស់មន្ត្រី ត្រូវពង្រឹងលើអាទិភាពរបស់អ្នកទទួលសេវា

៤.៣ ស្នើកំណត់ព្រំប្រទល់ដែន និងចំណីមាត់បឹង មាត់ស្ទឹង មាត់ទន្លេ សមុទ្រ ភ្នំ ផ្លូវ ឲ្យមានភាពច្បាស់លាស់។ ព្រមទាំងកំណត់និយមន័យភ្នំ ទួល កោះ ឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងមានឯកសារបញ្ជាក់តំបន់ភូមិសាស្ត្រទំហំ ព្រំប្រទល់ សម្រាប់ប្រភេទតំបន់ទាំងនេះ។

៤.៤ ធ្វើយ៉ាងណាបង្កើតយន្តការ និងជម្រុញក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យកាន់តែមានតម្លាភាព និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់

៤.៥ ការកំណត់ខ្លឹមសារពាក់ព័ន្ធការប្រើប្រាស់ដីធ្លី ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយផែនការមេសម្រាប់នគរូបនីយកម្ម

៤.៦ តើរដ្ឋបាលសុរិយោដីស្ថិតក្នុងតំបន់រដ្ឋបាលខេត្តផ្សេងគ្នា អាចផ្តល់បណ្ណកម្មសិទ្ធិលើដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចយ៉ាងដូចម្តេច? ក្នុងករណីនេះ សំណើមានមាត្រាថ្មី ដែលនិយាយអំពីការដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតាមគណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលសុរិយាដីពាក់ព័ន្ធក្បាលដី។

៤.៧ ឧទាហរណ៍៖ ករណីប្រជាពលរដ្ឋដែលទទួលបានការដោះស្រាយសំណងដោយប្តូរឱ្យទៅរស់នៅទីតាំងថ្មីហើយប្រជាពលរដ្ឋបានយលព្រមរស់នៅទីតាំងថ្មីដែលវាជាដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋតាមការអនុញ្ញាតរបស់អាជ្ញាធរអស់រយៈពេលលើសពី ១០ឆ្នាំ តែក្រោយមកអាជ្ញាធរបានចោទសហគមន៍ថារស់នៅលើដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ហើយមានបំណងឱ្យប្រជាពលរដ្ឋចេញពីទីតាំងដែលប្រជាពលរដ្ឋកំពុងរស់នៅនោះ តើរូបភាពដែលអាជ្ញាធរបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅនេះជារូបភាពប្រទានកម្មដែរឬទេ?

៤.៨ ឧទាហរណ៍៖ តើករណីនៅពេលដែលប្រជាពលរដ្ឋបានមករស់នៅទីតាំងជិតចំណីដីផ្លូវមួយអស់រយៈពេលជាយូរមកហើយលើសពី ១០ឆ្នាំ មុនច្បាប់ភូមិបាល និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានាដែលកំណត់ពីចំណីផ្លូវត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្រោយមកផ្លូវបានពង្រីក ហើយរដ្ឋបានកំណត់ពីទំហំចំណីផ្លូវ ដែលធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅជិតផ្លូវនោះ ត្រូវបានអាជ្ញាធរថារស់នៅលើដីសាធារណៈខុសច្បាប់ (នៅលើដីចំណីផ្លូវ) តើករណីបែបនេះប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅជិតផ្លូវនោះរស់នៅលើដីសាធារណៈ ឬដីឯកជន?